

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут економіки
Кафедра економіки, обліку і оподаткування

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до самостійної роботи
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 071 «Облік і оподаткування» усіх форм навчання

Затверджено на засіданні кафедри
економіки, обліку і оподаткування
Протокол № 19
від «15» грудня 2023 р.

Управлінський облік. Методичні рекомендації до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 071 «Облік і оподаткування» усіх форм навчання/Укл.: Гнедіна К.В. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка». 2024. 21 с.

Укладач: ГНЕДІНА КАТЕРИНА ВОЛОДИМИРІВНА, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування

Відповідальна за випуск: ДЕРІЙ ЖАННА ВОЛОДИМИРІВНА, завідувач кафедри економіки, обліку і оподаткування, д.е.н., професор

Рецензент: АКІМЕНКО ОЛЕНА ЮРІЇВНА, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки, обліку і оподаткування Навчально-наукового інституту економіки Національного університету «Чернігівська політехніка».

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 ГЛОСАРІЙ КЛЮЧОВИХ ТЕРМІНІВ З КУРСУ «УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК».....	6
2 ПРАКТИЧНІ КЕЙСИ ДЛЯ КОМАНДНОЇ РОБОТИ.....	10
3 ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ.....	14
4 ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ ЛЕКЦІЇ-ПРЕЗЕНТАЦІЇ.....	15
5 ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ НАПИСАННЯ ТЕЗ ДОПОВІДІ.....	15
6 СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	17
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ.....	19

ВСТУП

Курс «Управлінський облік» спрямований на надання здобувачам вищої освіти знань і навичок з організації системи управлінського обліку на підприємстві, ведення управлінського обліку та складання управлінської звітності, прийняття управлінських рішень та їх оцінювання. Предметом є теоретико-методичні основи організації системи управлінського обліку на підприємстві. Основними завданнями вивчення дисципліни є: ознайомлення з принципами та методами управлінського обліку, його місцем та роллю в управлінні підприємством, набуття вмінь застосовувати відповідні методи і прийоми в процесі обліку витрат і калькулювання собівартості продукції, розробки форм внутрішньої звітності, формування бюджетів доходів та витрат, аналізу відхилень, прийняття управлінських рішень, управління результатами діяльності підприємства, складання управлінської звітності, а також розвиток гнучких навичок (soft skills), які є необхідними для фахівців у сфері управлінського обліку.

Мета вивчення дисципліни – набуття здобувачами вищої освіти знань з організації системи управлінського обліку на підприємстві, застосування інструментів управлінського обліку, підходів до прийняття управлінських рішень, а також отримання навичок ведення управлінського обліку, складання внутрішньої управлінської звітності, застосування сучасних методів та підходів до прийняття стратегічних управлінських рішень.

У підсумку здобувач повинен знати: сутність, ключові завдання та функції управлінського обліку, його роль в управлінні підприємством; концепцію обліку за центрами відповідальності; підходи до класифікації витрат та їх види; особливості управлінського обліку витрат та методи калькулювання собівартості продукції; основні етапи та підходи до процесу прийняття управлінських рішень, у тому числі стратегічних; основи управління прибутком підприємства та напрями забезпечення його безбиткового функціонування; підходи до управління запасами на підприємстві; методика складання бюджетів доходів і витрат, складання внутрішньої управлінської звітності; сутність стратегічного управлінського обліку. Крім того, здобувач вищої освіти буде вміти: застосовувати відповідні методи і прийоми обробки фінансової та нефінансової інформації для підготовки і прийняття управлінських рішень, контролю за роботою окремих підрозділів та підприємства в цілому, аналізу його господарської діяльності та виявлення резервів підвищення ефективності функціонування; визначати критичний обсяг виробництва та запас фінансової міцності; формувати кошториси (бюджети) доходів і витрат, проводити аналіз відхилень за ними; складати внутрішню управлінську звітність, розробляти пропозиції щодо її формування та вдосконалення; застосувати сучасні методи та прийоми для прийняття стратегічних управлінських рішень; розробляти стратегію розвитку підприємства, складати Звіт про управління.

Обсяг курсу: загальна кількість кредитів – 6 (180 год.).

Вид заняття	Загальна кількість годин (денна/заочна форми навчання)
Лекції	26/10
Практичні заняття	24/8
Самостійна робота	130/162

Самостійна робота відіграє важливу роль у вивченні дисципліни «Управлінський облік», оскільки вона сприяє розвитку професійних навичок, глибшому розумінню матеріалу та вмінню застосовувати теоретичні знання на практиці. Крім того, самостійна робота дозволяє здобувачам вищої освіти детальніше вивчати теоретичний матеріал, аналізувати концепції та принципи управлінського обліку. Самостійна робота передбачає виконання індивідуальних та групових завдань, що сприяє розвитку комунікативних навичок здобувачів вищої освіти. Робота в рамках самостійного вивчення дисципліни «Управлінський облік» сприяє розвитку відповідальності здобувача вищої освіти за особистий академічний прогрес.

Методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 071 «Облік і оподаткування» усіх форм навчання включають: глосарій ключових термінів з курсу «Управлінський облік», практичні кейси для командної роботи, переліки тем для індивідуальної науково-дослідної роботи, лекції-презентації, написання тез доповіді, а також список рекомендованих джерел для самостійного опрацювання та поглибленого вивчення тем курсу.

1 ГЛОСАРІЙ КЛЮЧОВИХ ТЕРМІНІВ З КУРСУ «УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК»

Таблиця 1.1

Трактування ключових термінів і понять з
курсу «Управлінський облік» англійською та українською мовами

№	Термін/ term	Визначення/ definition	Джерело/ source
1	<i>Brain storm</i>	is a creative thinking technique for coming up with new ideas and solving problems.	[1]
	<i>Мозковий штурм</i>	оперативний метод вирішення проблеми на основі стимулювання творчої активності, при якому учасникам обговорення пропонують висловлювати якомога більшу кількість варіантів рішення, в тому числі найбільш фантастичних.	[2]
2	<i>Budgets</i>	is an approximation of revenue and expenses over a specified future period of time and is used by governments, businesses, and individuals.	[3]
	<i>Бюджети</i>	план майбутніх дій та операцій підприємства загалом, або його структурних підрозділів, виражений у грошових або натуральних вимірниках.	[4]
3	<i>Center of responsibility</i>	is an operational unit or entity within an organization, that is responsible for all the activities and tasks structured for that unit.	[5]
	<i>Центр відповідальності</i>	структурний підрозділ (відділ) підприємства, керівник якого має делеговані йому повноваження і відповідає за результати роботи даного підрозділу.	[4]
4	<i>Communication skills</i>	is defined as the ability to convey or share ideas and feelings effectively.	[6]
	<i>Комунікативні навички</i>	це вміння ефективно спілкуватися, здатність розуміти, що має на увазі співрозмовник, і бути зрозумілим йому, вміння домовлятися, досягати своєї мети через спілкування.	[7]
5	<i>Decision-making method</i>	is the process of making choices by identifying a decision, gathering information, and assessing alternative resolutions. Using a step-by-step decision-making process can help you make more deliberate, thoughtful decisions by organizing relevant information and defining alternatives.	[8]
	<i>Технологія прийняття рішень</i>	склад і послідовність процедур, які приводять до вирішення проблем в комплексі з методами розробки і оптимізації альтернатив.	[9]
6	<i>Expenses at the enterprise</i>	is the operational cost that is paid to earn business revenues. It means the outflow of cash in return for goods or services. Expenses can also be written as the sum of all the operations that usually bring profit.	[10]
	<i>Витрати на підприємстві</i>	грошове вираження вартості ресурсів (матеріальних, трудових, грошових), витрачених з певною метою.	[4]
7	<i>Financial Accounting</i>	is the process of documenting, analyzing and reporting every transaction of a business or an organization, in order to assess	[11]

		the financial health and stability of the same.	
	<i>Фінансовий облік</i>	сукупність правил і процедур для відображення, обробки і подання інформації відповідно до вимог законодавчих актів та стандартів.	[12]
8	<i>Fixed costs</i>	are costs that are independent of volume. Fixed costs tend to be costs that are based on time rather than the quantity produced or sold by your business. Examples of fixed costs are rent and lease costs, salaries, utility bills, insurance, and loan repayments.	[13]
	<i>Постійні витрати</i>	витрати, абсолютна величина яких зі збільшенням (зменшенням) обсягу виробництва продукції істотно не змінюється (витрати на утримання та експлуатацію будівель і споруд, організацію виробництва, управління).	[4]
9	<i>General expenses</i>	general expenses are the costs a business incurs as part of its daily operations, separate from administration expenses. General expenses are different from administrative costs in that they do not relate to the management of the business.	[14]
	<i>Загальні витрати</i>	витрати, пов'язані з функціонуванням підприємства в цілому (витрати на управління та організацію підприємства).	[4]
10	<i>Gross margin</i>	the amount of money a company retains after incurring the direct costs associated with producing the goods it sells and the services it provides.	[15]
	<i>Валова маржа</i>	ті гроші, які компанія отримує від виручки продукції або послуг з вирахуванням їхньої собівартості.	[16]
11	<i>Internal reporting</i>	refers to the process of producing, sharing, and using reports within an organization. These reports are typically used by management and employees to assess performance, make decisions, and plan for the future.	[17]
	<i>Внутрішня звітність</i>	динамічна система форм узагальненої інформації в розрізі структурних підрозділів (сегментів діяльності), видів продукції, видів діяльності, яка має бути тісно пов'язана з умовами, специфікою, особливостями, організаційною діяльністю та інформаційними потребами менеджерів.	[4]
12	<i>Information</i>	is the set of data that has already been processed, analyzed, and structured in a meaningful way to become useful. Once data is processed and gains relevance, it becomes information that is fully reliable, certain, and useful.	[18]
	<i>Інформація</i>	сукупність різних повідомлень про зміни, які проходять в системі й навколишньому середовищі.	[19]
13	<i>Management Accounting</i>	a method of accounting that creates statements, reports, and documents that help management in making better decisions related to their business' performance.	[20]
	<i>Управлінський облік</i>	система збору, обробки і підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством.	[4]
14	<i>Management decision</i>	is an important part of managing any organization. It allows managers to set goals and figure out what actions are needed to meet those goals, and evaluate whether those actions are working as intended.	[21]

	<i>Управлінські рішення</i>	результат творчого цілеспрямованого аналізу проблемної ситуації, вибору шляхів, методів і засобів її вирішення у відповідності з ціллю системи менеджменту	[22]
15	<i>Management report</i>	are analytical tools used by managers to inform the performance of the business in several areas and departments.	[23]
	<i>Звіт про управління</i>	документ, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності.	[24]
16	<i>Business management</i>	refers to overseeing and supervising business operations, processes, and resources to achieve organizational goals and objectives. It involves planning, organizing, directing, and controlling resources, including people, finances, materials, and technology, to efficiently and effectively achieve the desired outcomes.	[25]
	<i>Управління бізнесом</i>	процес управління ресурсами компанії для досягнення цілей, поставлених керівництвом.	[26]
17	<i>Method of direct costs (Direct costing method)</i>	the cost of a product or service is determined by adding the direct material cost, direct labor cost, and direct expenses. This method is useful for short-term decision making and in situations where it is difficult to allocate fixed costs to specific products or services.	[27]
	<i>Директ-костинг (калькулювання собівартості за змінними витратами)</i>	система калькулювання собівартості продукції тільки на основі прямих (змінних) виробничих витрат.	[28]
18	<i>Method with full distribution of costs (Absorption costing)</i>	absorption costing incorporates all direct costs and overhead associated with manufacturing a product. Absorption costing allocates fixed and variable overhead costs to each unit produced during a reporting period whereas variable costing considers only variable overhead, not fixed, as a product cost.	[29]
	<i>Метод з повним розподілом витрат</i>	система обліку та калькулювання повних витрат, яка оснований на розподілі витрат на прямі та непрямі, передбачає включення до собівартості продукції всіх виробничих витрат – як змінних, так і постійних, розподіл загальновиробничих між окремими видами продукції на основі єдиної бази (машино-годин, основної заробітної плати тощо), відшкодування за рахунок прибутку підприємства витрат на збут і адміністративних витрат. Відповідно, усі виробничі витрати розподіляються між виробами і включаються в собівартість незавершеного виробництва та готової продукції.	[30]
19	<i>Manufacturing (production) accounting</i>	refers to the specialized branch of cost accounting that focuses on the financial management and control of manufacturing operations within a business. It involves the application of accounting principles and practices to accurately track, analyze, and report the financial aspects of the manufacturing process.	[31]
	<i>Виробничий облік</i>	облік, у рамках якого збирається інформація про виробництво, на підставі якої приймаються рішення з	[32]

		метою ефективного управління процесом виробництва.	
20	<i>Soft-skills</i>	include interpersonal (people) skills, communication skills, listening skills, time management, problem-solving, leadership, and empathy, among others. They are among the top skills employers seek in the candidates they hire because soft skills are important for just about every job.	[33]
	<i>Гнучкі навички</i>	універсальні непрофесійні якості, які допомагають нам взаємодіяти між собою в команді незалежно від сфери діяльності.	[34]
21	<i>Margin of safety</i>	is the difference between the amount of expected profitability and the break-even point. The margin of safety is the level of real sales above the breakeven point.	[35]
	<i>Запас міцності (фінансової стійкості, безпеки)</i>	різниця між запланованим і беззбитковим обсягом реалізації товарів, робіт, послуг називається.	[36]
22	<i>Strategic management accounting</i>	is the form of management accounting in which emphasis is placed on information that relates to factors external to the entity, as well as non-financial information and internally generated information (CIMA, 2005)	[37]
	<i>Стратегічний управлінський облік</i>	є сферою знань і діяльності, що пов'язана з формуванням і застосуванням інформаційного контенту для потреб стратегічного управління, завдяки чому підтримується існуюча організаційна структура, мотивується поведінка, підтримуються колективні культурні цінності, формуються організаційні знання, потрібні для виконання стратегічних цілей.	[38]
23	<i>Strategic planning</i>	is an organizational management activity that is used to set priorities, focus energy and resources, strengthen operations, ensure that employees and other stakeholders are working toward common goals, establish agreement around intended outcomes/results, and assess and adjust the organization's	[39]
	<i>Стратегічне планування</i>	систематизовані та більш-менш формалізовані зусилля усієї організації, спрямовані на розробку стратегій, оформлення їх у вигляді стратегічних планових документів різного типу, організацію виконання цих стратегічних планів, проектів і програм.	[40]
24	<i>Strategy</i>	is a plan of actions that fit together to reach a clear destination. That destination is dictated by a set of decisions that sets the organization apart from its competitors, derives from the organization's unique characteristics, and is hard to emulate.	[41]
	<i>Стратегія</i>	є ретельно розробленим планом майбутніх дій, спрямованих на досягнення бажаних результатів.	[42]
25	<i>Teamwork</i>	are the skills you draw upon when you are working with others, like communication, collaboration, and negotiation. These skills can be helpful in any type of partnership, whether it's in your personal or professional life. Plus, employers are particularly keen to hire job candidates with strong teamwork skills.	[43]
	<i>Командна робота</i>	завдання, яке виконується групою членів, які мають	[44]

		спільну мету, хоча кожен з них розробляє свої завдання індивідуально для її досягнення	
26	<i>Variable costs</i>	any expenses that change based on how much a company produces and sells. This means that variable costs increase as production rises and decrease as production falls. Some of the most common types of variable costs include labor, utility expenses, commissions, and raw materials.	[45]
	<i>Змінні витрати</i>	витрати, абсолютна величина яких залежить від обсягу виробництва продукції (витрати на сировину і матеріали, технологічні паливо і енергію, на оплату праці виробничим працівникам).	[4]

*Джерело: [1-45]

2 ПРАКТИЧНІ КЕЙСИ ДЛЯ КОМАНДНОЇ РОБОТИ

Завдання 2.1. *Практичний кейс «Оцінка ефективності системи управлінського обліку на підприємстві».* Команді здобувачів вищої необхідно дослідити систему управлінського обліку на підприємстві (*обирається командою здобувачів вищої освіти самостійно*) та запропонувати напрями її вдосконалення з урахуванням сучасних тенденцій автоматизації обліку.

Завдання 2.2. *Практичний кейс «Облік за центрами відповідальності».* Команді здобувачів вищої необхідно дослідити систему управлінського обліку на підприємстві (*обирається командою здобувачів вищої освіти самостійно*) та визначити центри відповідальності та запропонувати напрями діяльності кожного центру відповідальності.

Завдання 2.3. *Практичний кейс «Soft-skills фахівців у сфері управлінського обліку: виклики світу BANI».* Визначте, якими гнучкими навичками (soft-skills) має володіти фахівець у сфері управлінського обліку в умовах BANI-світу? Результати командної роботи можуть бути представлені у вигляді презентації, інформаційного плакату, відеоролику (за вибором команди здобувачів вищої освіти) [46].

Завдання 2.4. *Практичний кейс «Аналіз ефективності методів калькулювання собівартості».* Команді здобувачів вищої освіти необхідно порівняти методи калькулювання собівартості («standard costing», «direct costing», «absorption costing») та визначити їх переваги і недоліки для конкретного підприємства (*обирається командою здобувачів вищої освіти самостійно*).

Завдання 2.5. *Практичний кейс «Прийняття управлінського рішення в умовах невизначеності».* Команді здобувачів вищої освіти необхідно запропонувати інноваційні підходи до прийняття управлінських рішень, які можуть бути застосовані на підприємстві в умовах невизначеності.

Завдання 2.6. *Практичний кейс «Управління прибутком підприємства».* Команді здобувачів вищої освіти необхідно розробити стратегію управління прибутком підприємства та забезпечення його беззбиткового функціонування. Підприємство обирається командою здобувачів вищої освіти самостійно.

Завдання 2.7. *Практичний кейс «Управління запасами на підприємстві».* Команді здобувачів вищої освіти необхідно розглянути моделі управління запасами та запропонувати найбільш релевантний метод для конкретного підприємства. Підприємство обирається командою здобувачів вищої освіти самостійно.

Завдання 2.8. *Практичний кейс «Формування бюджету».* Команді здобувачів вищої освіти необхідно скласти бюджет витрат для реалізації запропонованих заходів, спрямованих на підвищення ефективності діяльності підприємства (обирається командою здобувачів вищої освіти самостійно).

Завдання 2.9. *Практичний кейс «Розробка політики управлінського обліку».* Команді здобувачів вищої освіти необхідно розробити політику управлінського обліку для підприємства (обирається командою здобувачів вищої освіти самостійно).

Завдання 2.10. *Практичний кейс «Звіт про управління: сутність та інформаційне наповнення».* Команді здобувачів вищої освіти необхідно здійснити огляд сформованих вітчизняними підприємствами звітів про управління, проаналізувати їх інформаційне наповнення, визначити переваги та недоліки такої форми звітності та запропонувати напрями покращення інформаційного наповнення звітів про управління.

Завдання 2.11. *Практичний кейс - ділова гра «Мистецтво ведення переговорів в прийнятті управлінських рішень».* Керівництво підприємства вирішило закрити підрозділ управлінського обліку, вважаючи що ведення управлінського обліку можна покласти на головного бухгалтера та його заступника. Так, вирішено звільнити чотирьох спеціалістів, що призведе до зниження витрат на оплату праці [46].

Завдання для команди «Фахівці у сфері управлінського обліку» (максимальна кількість балів: 30 б.):

1) Переконайте керівництво у необхідності продовження роботи підрозділу та переваг, які надає управлінський облік підприємству (10 б.);

2) Переконайте керівництво у переведенні 2 спеціалістів у відділ економічного розвитку при збереженні відділу управлінського обліку у складі 2 осіб; (10 б.)

3) Переконайте керівництво у підвищенні заробітної плати на 30% (10 б.).

Завдання для команди «Керівництво» (максимальна кількість балів: 30 б.):

При проведенні переговорів керівництво може розглянути інші варіанти ведення управлінського обліку та погодитись на певні пропозиції спеціалістів управлінського обліку. Зокрема:

- 1) Зберегти відділ управлінського обліку, але скоротити чисельність його працівників (10 б.);
- 2) Здійснити переведення лише 1 працівника у відділ економічного розвитку (10 б.).
- 4) Обґрунтувати, що можливість підвищення заробітної плати нині не розглядається через динамічне зростання витрат діяльності (10 б.).

Завдання 2.12. *Практичний кейс «Стратегія ведення переговорів за принципом win-win»* Команді здобувачів вищої освіти необхідно розробити стратегію ведення ділових переговорів представників підприємства з потенційними партнерами. При цьому слід врахувати, що кожна зі сторін зацікавлена у ефективній взаємодії та прагне побудувати співпрацю за принципом «win-win». Результати роботи мають бути представлені кожною командою.

Завдання 2.13. *Практичний кейс «Професійна етика фахівців у сфері управлінського обліку».* Команді здобувачів вищої освіти необхідно розробити внутрішню політику дотримання етичних принципів фахівцями у сфері управлінського обліку. Зокрема, доцільно розкрити етичні принципи, потенційні загрози та заходи, які сприятимуть недопущенню порушенням етичних принципів фахівцями у сфері управлінського обліку. Результати роботи мають бути представлені кожною командою.

Завдання 2.14. *Практичний кейс «Формування системи управлінського обліку на підприємстві».* Команді здобувачів вищої освіти необхідно визначити етапи формування системи управлінського обліку на підприємстві, визначити її основні компоненти та розробити стратегію впровадження системи управлінського обліку на підприємстві. Результати роботи мають бути представлені кожною командою.

Завдання 2.15. *Практичний кейс «Прийняття управлінських рішень в управлінні проектами: перетворіть Вашу ідею у проєкт».* Сформуйте план проєкту (таблиця 2.1), визначивши такі складові, як: проблема, на вирішення якої спрямовано проєкт; ціль проєкту; ключова ідея проєкту; очікувані результати проєкту; цільова аудиторія; виконавці, партнери та методи просування проєкту; період та місце реалізації проєкту; ключові компоненти проєкту (заходи, кількість потенційних учасників, місце проведення); бюджет проєкту; система моніторингу, оцінювання результатів проєкту та звітування [46].

Таблиця 2.1

План проєкту «_____» [46]

<i>Проблема, на вирішення якої спрямовано проєкт</i>	<i>Ціль проєкту</i>	<i>Ключова ідея проєкту</i>	<i>Очікувані результати</i>	<i>Цільова аудиторія</i>
1	2	3	4	5
<i>Виконавці, партнери проєкту та методи просування</i>	<i>Період та місце реалізації</i>	<i>Ключові компоненти проєкту (заходи, орієнтовна кількість учасників, місце проведення)</i>	<i>Бюджет проєкту (загальні витрати, сума самофінансування, грантова підтримка)</i>	<i>Система моніторингу, оцінювання результатів та звітування</i>
6	7	8	9	10

Завдання 2.16. *Практичний кейс «Підвищення кваліфікації фахівців відділу управлінського обліку».* Команді здобувачів вищої освіти необхідно розробити план та програму навчального тренінгу для співробітників підприємства з метою підвищення кваліфікації фахівців відділу управлінського обліку. Результати роботи мають бути представлені кожною командою.

3 ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

Перелік тем для виконання індивідуальної науково-дослідної роботи з презентацією результатів (*тема обирається здобувачем вищої освіти*) [46]:

1. Управлінський облік як інтегрована система управління діяльністю підприємства.
2. Управлінський облік у цифровій економіці: нові виклики.
3. Інноваційні методи управлінського обліку.
4. Методи та етапи прийняття управлінських рішень.
5. Підходи до прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності.
6. Інтуїтивні методи в прийнятті управлінських рішень.
7. Організація управлінського обліку в умовах дистанційної роботи.
8. Особливості та етапи формування системи управлінського обліку на підприємстві.
9. Розробка політики з управлінського обліку.
10. Основні показники ефективності системи управлінського обліку.
11. Кваліфікаційні вимоги до фахівців у сфері управлінського обліку.
12. Гнучкі навички (soft-skills) фахівців у сфері управлінського обліку.
13. Етика в управлінському обліку.
14. Автоматизація управлінського обліку: світові тенденції та перспективи.
15. Особливості обліку за центрами відповідальності.
16. Бюджетування: сутність і методика.
17. Філософія своєчасності в управлінні запасами підприємства.
18. Планування в управлінському обліку.
19. Внутрішня звітність у системі стратегічного управлінського обліку.
20. Управління прибутком: сутність та підходи.
21. Управлінська звітність та її роль в управлінні підприємством.
22. Звіт про управління: основні складові та особливості формування.
23. Стратегічний управлінський облік та його роль у сталому розвитку підприємства.
24. Бенчмаркінг у стратегічному управлінському обліку.
25. Нові підходи до формування стратегії: «стратегія блакитного океану».

4 ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ ЛЕКЦІЇ-ПРЕЗЕНТАЦІЇ

1. Поняття та особливості ведення управлінського обліку.
2. Управлінський та фінансовий облік: порівняльна характеристика.
3. Етичні аспекти в управлінському обліку.
4. Виробничий управлінський облік.
5. Витрати виробництва та їх класифікація.
6. Центри відповідальності в управлінському обліку.
7. Використання нормативів витрат.
8. Управління витратами підприємства.
9. Нормативний метод калькулювання собівартості.
10. Методи калькулювання собівартості: «*direct costing*» та «*absorption costing*».
11. Прийняття управлінських рішень в системі управлінського обліку.
12. Сутність та алгоритм прийняття управлінських рішень.
13. Сучасні підходи до прийняття управлінських рішень.
14. Оцінювання ефективності прийнятих рішень.
15. Управління результатами діяльності підприємства.
16. Управління прибутком та беззбитковість.
17. Аналітичні та графічні методи визначення критичного обсягу виробництва.
18. Запас фінансової міцності на підприємстві.
19. Управління запасами підприємства.
20. Модель оптимальної партії поставки.
21. Філософія своєчасності в управлінні запасами.
22. Планування та бюджетування в системі управлінського обліку.
23. Планування доходів та витрат підприємства.
24. Види бюджетів та методи їх складання.
25. Аналіз відхилень в управлінському обліку.
26. Управлінська звітність.
27. Сутність та завдання стратегічного управлінського обліку.
28. Роль стратегічного управлінського обліку у формуванні стратегії підприємства.
29. Методи аналізу зовнішнього та внутрішнього середовищ при прийнятті стратегічних рішень.
30. Спеціалізоване програмне забезпечення для ведення управлінського обліку на підприємстві.

5 ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ НАПИСАННЯ ТЕЗ ДОПОВІДІ

1. Ключові принципи та методи управлінського обліку.
2. Інструментарій управлінського обліку.
3. Роль управлінського обліку в управлінні бізнес-процесами в сучасних умовах господарювання.

4. Автоматизація в управлінському обліку: використання новітніх технологій та систем.
5. Ефективність впровадження ERP-систем в управлінському обліку підприємства.
6. Перспективи використання технологій штучного інтелекту в управлінському обліку.
7. Підходи до оцінювання ефективності системи управлінського обліку.
8. Сучасні підходи до прийняття управлінських рішень.
9. Стратегічний управлінський облік: сутність та особливості ведення.
10. Вдосконалення організації управлінського обліку на підприємстві.
11. Аналіз та управління ризиками в управлінському обліку підприємства.
12. Особливості формування внутрішньої звітності на підприємстві.
13. Сучасні підходи до управління запасами на підприємстві.
14. Мистецтво ведення переговорів при прийнятті управлінських рішень.
15. Управлінський облік у зарубіжних компаніях.
16. Формування системи управлінського обліку на підприємстві.
17. Формування та використання бюджетів витрат в управлінському обліку.
18. Роль управлінського обліку у забезпеченні економічної безпеки підприємства.
19. Використання GAP-аналізу в управлінському обліку.
20. Планування та прогнозування в управлінському обліку.
21. Оцінка ефективності управлінських рішень.
22. SMART-цілі при прийнятті стратегічних управлінських рішень.
23. Актуальні навички фахівців у сфері управлінського обліку.
24. Гнучкі навички (*soft skills*) фахівців у сфері управлінського обліку.
25. Управління прибутком підприємства.
26. Сучасні підходи до управління запасами підприємства.
27. ABC-аналіз в управлінні запасами на підприємстві.
28. XYZ-аналіз в управлінні запасами на підприємстві.
29. Концепція «just-in-time» в управлінні виробництвом.
30. Управлінський облік витрат на підприємствах.
31. Особливості формування Звіту про управління.
32. Стратегія блакитного океану та її роль при прийнятті стратегічних управлінських рішень на підприємстві.
33. Використання хмарних технологій при формуванні системи управлінського обліку на підприємстві.
34. Організація управлінського обліку на підприємстві в контексті концепції сталого розвитку.
35. Аналітичні інструменти в системі управлінського обліку.

6 СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дем'янишина О.А. Управлінський облік: навчальний посібник/ МОН України, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань: Візаві, 2019. 216 с.
2. З.-М.В. Задорожний, І.Я. Омецінська, Л.Т. Богуцька. Управлінський облік: приклади, задачі, тести: навч. посіб./ 2-ге доповн. і переробл. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 211 с. URL: <http://surl.li/cnacy>
3. Управлінський облік для бухгалтера: практ. керівництво. Дніпро: Баланс-Клуб, 2019. 95 с.
4. Cost and Management Accounting. The Institute of company secretaries of India. Laser Typesetting by Delhi Computer Services, Dwarka, New Delhi Printed at M.P. Printers. URL: <http://surl.li/cnacu>
5. International Negotiations Handbook: Success Through Preparation, Strategy, and Planning. PILPG's and Baker McKenzie's. URL: <http://surl.li/chhya>
6. Essential tools for management accountants. The tools and techniques to support sustainable business success. AICPA, CIMA, CGMA. URL: <http://surl.li/bkwrk>
7. Hadid W., Al-Sayed M. Management accountants and strategic management accounting: The role of organizational culture and information systems. Management Accounting Research. 2021. Ch. 50.
8. Kurt Heisinger, Sierra College, Joe Hoyle. Managerial Accounting. University of Richmond. URL: https://saylordotorg.github.io/text_managerial-accounting/
9. Maheshwari S. N., Maheshwari S. K., Maheshwari M. S. K. Principles of Management Accounting. Sultan Chand & Sons, 2021. URL: <http://surl.li/chhpu>
10. Гнедіна К.В., Нагорний П.В. Використання інформаційних технологій і систем в обліку та управлінні економічною безпекою підприємств в умовах діджиталізації. *Фінансовий простір*. 2020. № 3. С. 132-141.
11. Гнедіна К.В., Нагорний П.В. Звіт про управління: сутність та особливості формування. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. №1(25). С. 134-142.
12. Гнедіна К. В., Нагорний П.В. Перспективи використання штучного інтелекту в бухгалтерському обліку, оподаткуванні, аудиті та управлінні підприємством. *Сучасні кризові явища в економіці та проблеми облікового, контрольного та аналітичного забезпечення управління підприємством: матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (23 червня 2023 р)*. відп. ред. В.В. Чудовець. Вип. 15. Луцьк: ВІП ЛНТУ, 2023. С. 29-32.
13. Маренич Т., Поливана Л., Кирильєва Л., Шеховцова Д. Трансформація базових підходів до організації управлінського обліку в умовах глобалізації. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2021. № 1(36). С. 99–107.
14. Методичні рекомендації зі складання звіту про управління. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18#Text>

15. Управлінський облік: методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи для здобувачів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування» усіх форм навчання/Укл. Гнедіна К.В. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка». 2022. 30 с.

16. Управлінський облік. Методичні рекомендації до написання курсової роботи для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 071 «Облік і оподаткування» усіх форм навчання/Укл. Гнедіна К.В. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка». 2023. 32 с.

17. Fleischman R., McLean T. Management accounting: Theory and practice. The Routledge companion to accounting history. Routledge, 2020. P. 214-251.

18. Hnedina K.V. Strategy: essence, advantages, methods and techniques of formation. *Бізнес Інформ*. 2019. № 2. С. 14-20.

19. Hnedina K.V., Vertiiko A.A. Formation of strategic management accounting system for a startup enterprise. *Problems and prospects of economy and management*. 2020. № 1 (21). P. 309-320.

20. Management Accounting. Study Text. SUP. URL: <https://cutt.ly/vZeaSub>

21. Standard Costing Example. URL: <https://strategiccfo.com/standard-costing-example/>

22. Van Vliet V. Absorption Costing. ToolsHero. URL: <https://www.toolshero.com/financial-management/absorption-costing/>

23. Van Vliet V. Direct costing method. ToolsHero. URL: <https://www.toolshero.com/financial-management/direct-costing/>

Інформаційні ресурси

1. Система дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка». Курс: Management Accounting. URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=2996>

2. Accounting Coach. URL: <https://www.accountingcoach.com/blog/what-is-managerial-accounting>

3. CIMA - Chartered Institute of Management Accountants. URL: <https://www.cimaglobal.com/>

4.Else Grech Accounting. URL: <https://www.youtube.com/user/elsegrech/videos>

5.Management Accounting Books. URL: <https://www.pdfdrive.com/management-accounting-books.html>

6. Management Commentary. The International Accounting Standards Board. URL: <https://www.ifrs.org/projects/work-plan/management-commentary/#current-stage>

7. Social Science Research Network (SSRN). URL: <https://papers.ssrn.com/>

8. 9 Soft Skills Employers Are Looking for in 2022. URL: <https://www.topresume.com/career-advice/6-soft-skills-employers-are-looking-for>

9. Top 11 Techniques used in Management Accounting. URL: <https://www.accountingnotes.net/management-accounting/techniques/top-11-techniques-used-in-management-accounting/5862>

10. What is Management Accounting? URL: <https://www.myaccountingcourse.com/accounting-dictionary/management-accounting>

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. What is brainstorming? URL: <https://miro.com/brainstorming/what-is-brainstorming/>
2. Правила мозкового штурму. URL: <https://business.dia.gov.ua/handbook/sistemizacia-biznes-procesiv-2/pravila-mozkovogo-sturmu>
3. Budget. URL: <http://surl.li/mivcb>
4. Пилипів Н. І., Максимів Ю. В., П'ятничук І. Д. Управлінський облік: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Електронні дані. – Івано-Франківськ, 2018. 380 с.
5. Responsibility Centre. URL: <https://byjus.com/commerce/responsibility-center>
6. What Are Communication Skills? URL: <http://surl.li/oztcq>
7. Комунікативні навички – що це, які бувають і на що впливають? URL: <https://zhyvoedelo.com/ua/news/kommunikativnye-navyki>
8. 7 steps of effective decision making. URL: <http://surl.li/ozwua>
9. Менеджмент: навч. посібник/В.А. Рудьєв, С.О. Гуткевич. К.: Центр учбової літератури, 2011. 312 с.
10. What is «Expense». The Economic Times. URL: <https://economictimes.indiatimes.com/definition/expense>
11. What is «Financial accounting». The Economic Times. URL: <https://economictimes.indiatimes.com/definition/financial-accounting>
12. Фінансовий облік. URL: <https://fob.ptngu.com/>
13. Costs: Fixed Costs, Variable Costs, and Volume. An Addendum to the “Controlling Costs” Session in MOBI’s Quick Start Entrepreneur Course. Santa Clara University My Own Business Institute 2020. URL: <https://www.scu.edu/media/mobi/Fixed-and-Variable-Costs.pdf>
14. Operating expenses (selling, general & administrative expenses). URL: <http://surl.li/ozwud>
15. Gross Margin: Definition, Example, Formula, and How to Calculate. URL: <https://www.investopedia.com/terms/g/grossmargin.asp>
16. Валова маржа. URL: <http://surl.li/oztuo>
17. What Is Internal Reporting? URL: <http://surl.li/oztww>
18. Data vs Information - Definitive Overview. URL: <https://svitla.com/blog/data-vs-information>
19. Щєбликіна І.О., Д.В. Грибова. Основи менеджменту: навч. посібн. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2015. 480 с.
20. Managerial Accounting - Definition, Objective, Techniques & Limitations.

URL: <http://surl.li/mitxm>

21. Kevin D.Davis. Decision Making in Management: Importance, Type, Process.

URL: <https://www.knowledgehut.com/blog/project-management/decision-making-in-management>

22. Бабій І.В. Управлінське рішення в антикризовому менеджменті підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 5. С.38-41. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/5_2015/9.pdf

23. Bernardita Calzon. Top 25 Management Reporting Best Practices To Create Effective Reports. URL: <http://surl.li/ozuhr>

24. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV (зі змінами). URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/T990996?an=153771&ed=2024_01_01

25. What is Business Management? URL: <http://surl.li/ozwtn>

26. Управління бізнесом - що це таке, визначення та поняття. URL: <https://uk.economy-pedia.com/11034081-business-management>

27. Direct Costing Method explained. URL: <http://surl.li/ozvms>

28. Давидович І.Є. Контролінг: навч. посіб. К.: Цент учбової літератури, 2008. 552 с.

29. Abby Jenkins. What Is Absorption Costing? Definition, Tips and Examples. URL: <http://surl.li/ozwtp>

30. Верланов Ю.Ю., Бурлан С.А., Верланов О.Ю. Управлінський облік: сучасна теорія і практика: навч. посіб. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. 340 с.

31. Manufacturing accounting: a unique approach for a unique sector. URL: <https://katanamrp.com/manufacturing-accounting/#what-is>

32. Виробничий облік. URL: <https://digitap.com.ua/decisions/vyrobnychyj-oblik/>

33. Alison Doyle. What Are Soft Skills? URL: <http://surl.li/dgrqz>

34. Що таке Soft Skills і для чого їх розвивати? Life Long Learning. URL: <http://surl.li/ozwuh>

35. Margin of Safety Formula. URL: <http://surl.li/ozwum>

36. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу. К.: Центр учбової літератури, 2007. 224 с.

37. Defining strategic management accounting. URL: <http://surl.li/mntcy>

38. Н. Ю. Єршова. Концептуальні основи стратегічного управлінського обліку. *Проблеми економіки*. 2017. №1. С. 195-202.

39. Strategic Planning Basics. Balance Scorecard Institute. URL: <http://surl.li/mntfk>

40. Шершньова З. Є. Стратегічне управління: підручник. -2-ге вид., перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2004. 699 с.

41. Tefi Alonso. What is strategy? Cascade. URL: <http://surl.li/ozwts>

42. Гнедіна К. В. Економічна сутність поняття "стратегія". *Формування ринкових відносин в Україні*. 2012. № 6. С. 233-237. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2012_6_52.

43. Important Teamwork Skills and How to Improve Yours. Coursera. URL: <https://www.coursera.org/articles/teamwork-skills>

44. Командна робота - що це таке, визначення та поняття. URL: <https://uk.economy-pedia.com/11039331-teamwork>

45. Steven Nickolas. Variable Cost vs. Fixed Cost: What's the Difference? Investopedia. URL: <http://surl.li/ozwtu>

46. Управлінський облік: методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи для здобувачів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування» усіх форм навчання/Укл. Гнедіна К.В. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка». 2022. 30 с.